

1. Analiza podaży oraz struktury zawodowej absolwentów szkół ponadgimnazjalnych

1.1. Analiza podaży oraz struktury zawodowej absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w Jeleniej Górze

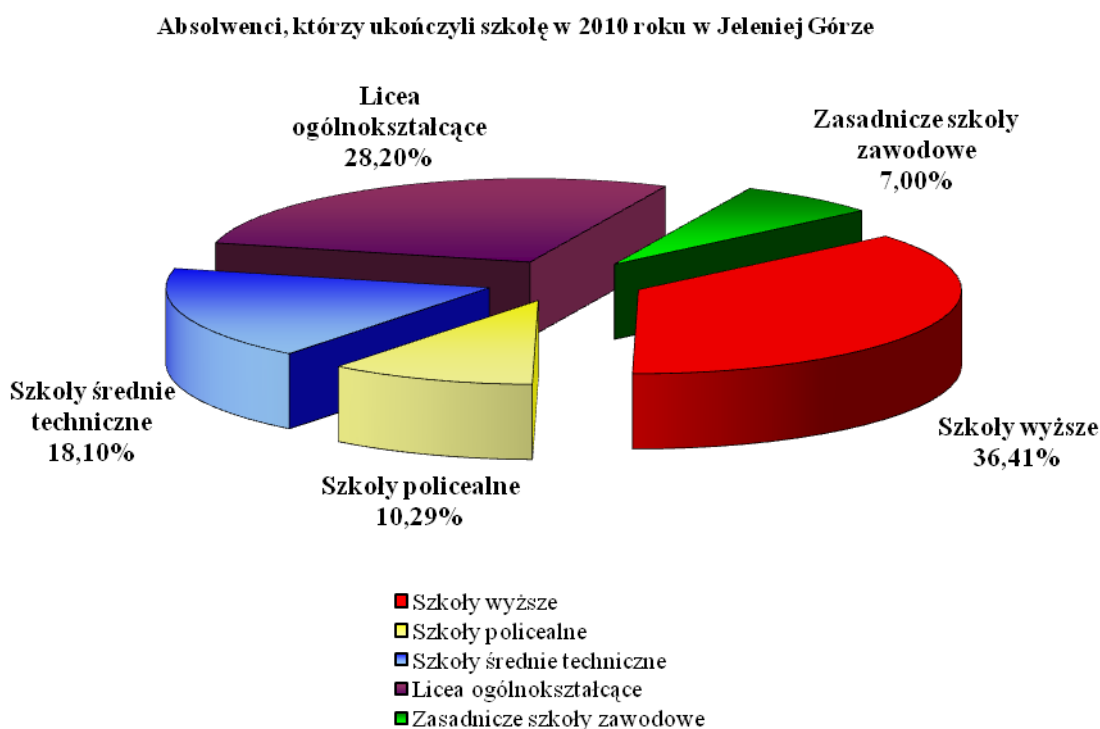
Niniejszy raport to część II monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Jeleniej Górze i Powiecie Jeleniogórskim – prognostyczna, obejmuje analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o absolwentów szkół ponadgimnazjalnych według szkół i grup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2009/2010.

W dobie gospodarki rynkowej szczególną uwagę należy poświęcić na dostosowanie systemu kształcenia do zmieniającego się zapotrzebowania pracodawców na kwalifikacje zawodowe pracowników. Wdrożenie monitoringu pomaga określić kierunki i natężenie zmian zachodzących w strukturze zawodowej na rynku pracy. Monitoring ma służyć osobom, które poszukują pracy przy uwzględnieniu dopasowania swoich kwalifikacji zawodowych do oczekiwań pracodawców. Dlatego właśnie monitoring zawodów, będąc udoskonalonym narzędziem, może być pomocny osobom bezrobotnym, poszukującym pracy i uczącym się, jak również wszelkim instytucjom edukacyjnym i szkoleniowym w kreowaniu swojej pozycji na rynku pracy. Ponadto pozwala on ocenić spójność kształcenia z podziałem na zawody deficytowe i nadwyżkowe w okresach rocznych, stanowi podstawowe źródło informacji o procesie dostosowania edukacji do wymagań lokalnego rynku pracy. Duży napływ absolwentów w niektórych zawodach może w znaczny sposób potęgować bezrobocie, co w odniesieniu do braku doświadczenia zawodowego prowadzi do bezrobocia i konieczności wzmożonego stosowania wobec tych osób instrumentów i usług rynku pracy, umożliwiających m.in. przekwalifikowanie lub dalsze kształcenie.

Analiza struktury zawodowej absolwentów na lokalnym rynku pracy została opracowana w oparciu o dane pochodzące z Systemu Informacji Oświatowej MEN oraz danych otrzymanych z GUS o absolwentach szkół wyższych w roku akademickim 2009/2010.

W szkołach ponadgimnazjalnych na terenie Jeleniej Góry, liczba absolwentów, którzy ukończyli edukację w 2010 roku wynosiła 3071 osób. Szkołę na poziomie wyższym ukończyły 1118 osób, na poziomie średnim 1738, natomiast 215 osoby było absolwentami szkół zawodowych. Poniższy rysunek przedstawia strukturę absolwentów szkół zlokalizowanych na terenie Jeleniej Góry.

Rysunek 1. Liczba absolwentów w 2010 roku - według szkół zlokalizowanych na terenie Jeleniej Góry

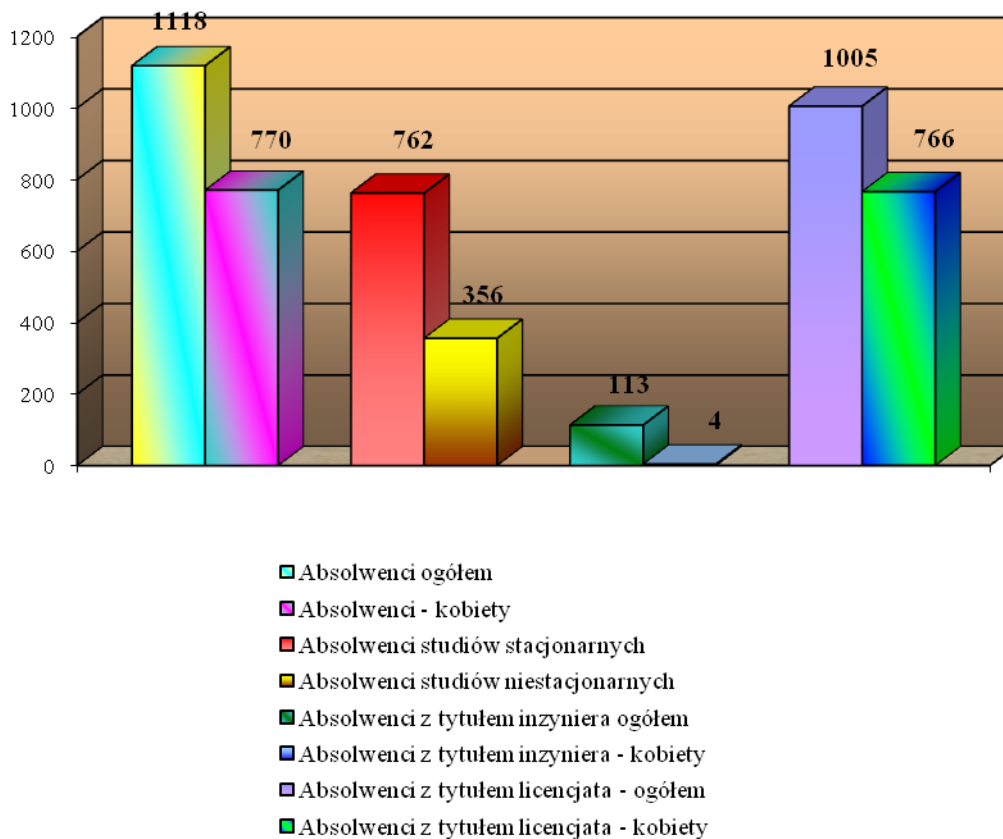
źródło: opracowanie własne

Analiza danych dotyczących absolwentów szkół wyższych według szkół i kierunków w roku akademickim 2009/2010 nie odzwierciedla faktycznej sytuacji na lokalnym rynku pracy ponieważ w Jeleniej Górze znajdują się cztery szkoły wyższe, wśród których trzy posiadają siedziby poza terenem działania tut. Urzędu, natomiast analizą objęta jest tylko jedna szkoła wyższa mająca swoją siedzibę w Jeleniej Górze – Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa.

Badania dostarczonych danych ukazują, iż w badanym okresie Karkonoską Państwową Szkołą Wyższą w Jeleniej Górze ukończyło 1118 absolwentów, w tym 762 w trybie stacjonarnym, 356 w trybie niestacjonarnym. Wśród ogółu absolwentów 770 osób stanowiły kobiety. Tytuł inżyniera uzyskało 113 osób, z czego 4 to kobiety, tytuł licencjata 1005 osób, z czego 766 stanowiły kobiety (rysunek 2).

Rysunek 2. Absolwenci Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej w Jeleniej Górze w roku akademickim 2009/2010

Absolwenci Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej w Jeleniej Górze w roku 2009/2010

źródło: opracowanie własne

Absolwenci Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej studiowali na wskazanych poniżej kierunkach ujętych ogólnie w grupach:

- Kształcenie;
- Nauki humanistyczne i sztuka;
- Zdrowie i opieka społeczna;
- Technika, przemysł i budownictwo.

Analiza grupy – **kształcenie** wskazuje, iż kierunek ten ukończyło ogółem 365 osób w tym 232 kobiety, 337 osób uzyskało tytuł licencjata w tym 231 osób stanowiły kobiety. Wśród ogółu absolwentów 208 osób studiowało w trybie stacjonarnym (z czego 130 osób to absolwenci pedagogiki, 28 osób absolwenci edukacji techniczno – informatycznej oraz 50 osób wychowania fizycznego), natomiast 157 w trybie niestacjonarnym. W ramach tej grupy 130 osób ukończyło edukację pedagogiczną, a 27 osób wychowanie fizyczne.

Dane dotyczące osób, które ukończyły studia związane z **naukami humanistycznymi i sztuką** ukazują, że w badanym okresie 208 absolwentów uzyskało tytuł licencjata, w tym 170 kobiet. Zauważyć należy, iż wszyscy absolwenci tej grupy, to studenci studiów stacjonarnych: absolwenci filologii germańskiej – 63 osoby, filologii angielskiej - 101osób oraz 44 osoby to absolwenci filologii polskiej.

W grupie – **zdrowie i opieka społeczna** studia na kierunku pielęgniarstwa tytuł licencjata uzyskały 104 osoby, z czego 99 osób stanowiły kobiety. W trybie stacjonarnym uczyło się 50 studentów, a w trybie niestacjonarnym 54 studentów. Ponadto na kierunku fizjoterapia tytuł licencjata uzyskało 356 osób, z czego 266 osób to kobiety. W trybie stacjonarnym uczyło się 234 studentów, natomiast 122 w trybie niestacjonarnym.

Biorąc pod uwagę grupę – **technika, przemysł i budownictwo** odnotowano, iż w badanym okresie 85 osób ukończyły kierunek elektronika i telekomunikacja uzyskując tytuł inżyniera. Większość absolwentów tego kierunku – 62 osoby studiowało w trybie stacjonarnym, natomiast 23 w trybie niestacjonarnym.

Z powyższych danych wynika, iż w roku 2009/2010 najwięcej studentów studiowało na kierunkach pedagogicznych i medycznych.

Ze struktury zawodowej absolwentów według poziomu wykształcenia i zawodów w mieście Jelenia Góra wynika, iż najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2010 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy, którzy ukończyli szkołę na poziomie wyższym posiadało zawód:

- pedagog – 13 osób;
- filolog – filologia polska – 3 osób;
- fizjoterapeuta – 17 osób;
- pielęgniarka – 1 osoba;
- inżynier elektronik – 6 osoby;
- filolog – filologia obcojęzyczna – 3 osoby;
- nauczyciel wychowania fizycznego – 2 osoby;
- inżynier systemów komputerowych – 5 osoby;
- nauczyciel wychowania fizycznego – 1 osoba;

Analiza danych dotyczących absolwentów kończących szkoły średnie i zasadnicze zawodowe znajdujących się na terenie Jeleniej Góry w 2010 roku według szkół i zawodów wskazuje, że 866 osób stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących oraz liceów profilowanych, co stanowi 44,34% ogółu absolwentów, którzy ukończyli szkołę w 2010 roku. Przewiduje się, że w 2011 roku wskazane szkoły ukończy o 37 osób więcej niż w roku 2010.

Dane odnoszące się do absolwentów średnich szkół średnich technicznych (techników i liceów zawodowych) wskazuje, że w 2010 roku szkoły te ukończyło 556 osoby, co stanowi 28,47% ogółu absolwentów, którzy ukończyli szkołę w 2010 roku. Prognozy na 2011 rok przewidują spadek liczby absolwentów średnich szkół zawodowych – o 29 osób. Wśród absolwentów wskazanych szkół najwięcej osób zarejestrowanych w końcu 2010 roku legitymowało się zawodami:

- technik mechanik – 8 osób;
- technik ekonomista – 8 osób;
- technik handlowiec – 5 osób;
- technik żywienia i gospodarstwa domowego – 5 osób;
- technik elektronik – 2 osoby;
- technik technologii drewna – 2 osoby;
- technik informatyk – 1 osoba;
- technik hotelarstwa – 1 osoba;
- technik budownictwa – 1 osoba;
- technik ogrodnik – 1 osoba;
- technik farmaceutyczny – 1 osoba;
- technik weterynarii – 1 osoba;
- technik organizacji usług gastronomicznych – 1 osoba;
- kucharz – 1 osoba;
- technik usług kosmetycznych – 1 osoba.

Szkoły policealne w 2010 roku ukończyło 316 osób, co stanowi 16,18% ogółu absolwentów, którzy ukończyli szkołę w 2010 roku. Przewiduje się, że w 2011 roku wskazane szkoły ukończy o 116 osób więcej niż w roku 2011.

W 2010 roku 215 osób ukończyło zasadnicze szkoły zawodowe, co stanowi 11,00% ogółu absolwentów, którzy ukończyli szkołę w 2010 roku. Przewiduje się, że w 2011 roku wskazane szkoły ukończy o 8 osób mniej niż w roku 2010. Analizując wykształcenie absolwentów zasadniczych szkół zawodowych należy odnotować, że najwięcej osób zarejestrowanych w końcu 2010 roku posiadało zawód:

- mechanik pojazdów samochodowych - 15 osób;
- kucharz małej gastronomii - 11 osób;
- cukiernik - 2 osoby;
- piekarz - 2 osoby;
- fryzjer – 1 osoba;

- sprzedawca – 1 osoba;
- dekarz - 1 osoba;
- blacharz samochodowy - 1 osoba;
- operator obrabiarek skrawających - 1 osoba.

Badając dane dotyczące przewidywanej liczby absolwentów w 2011r. według poziomu wykształcenia i zawodów w Jeleniej Górze w odniesieniu do 2010 roku, zauważyć należy, że najbardziej wzrosła liczba absolwentów posiadających zawód:

- ➔ technik ochrony fizycznej osób imienia - o 34 osoby;
- ➔ opiekun medyczny - o 33 osoby;
- ➔ technik elektronik - o 18 osób;
- ➔ technik organizacji usług gastronomicznych - o 16 osób;
- ➔ technik organizacji reklamy - o 14 osób;
- ➔ fototechnik - o 14 osób;
- ➔ technik farmaceutyczny - o 12 osób;
- ➔ plastyk - o 9 osób;
- ➔ technik logistyk - o 6 osób;
- ➔ technik administracji - o 5 osób;
- ➔ technik weterynarii - o 4 osoby;
- ➔ technik obsługi turystycznej - o 4 osoby;
- ➔ muzyk - o 3 osoby;
- ➔ pozostali pracownicy opieki osobistej i ochronie zdrowia i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani – o 3 osoby;
- ➔ technik żywienia i gospodarstwa domowego - o 1 osobę.

Wśród absolwentów szkół zasadniczych zawodowych w 2011 roku przewiduje się znaczny wzrost liczby osób posiadających zawód:

- ➔ mechanik pojazdów samochodowych - o 8 osób;
- ➔ sprzedawca - o 6 osób;
- ➔ murarz - o 4 osoby;
- ➔ dekarz - o 1 osobę.

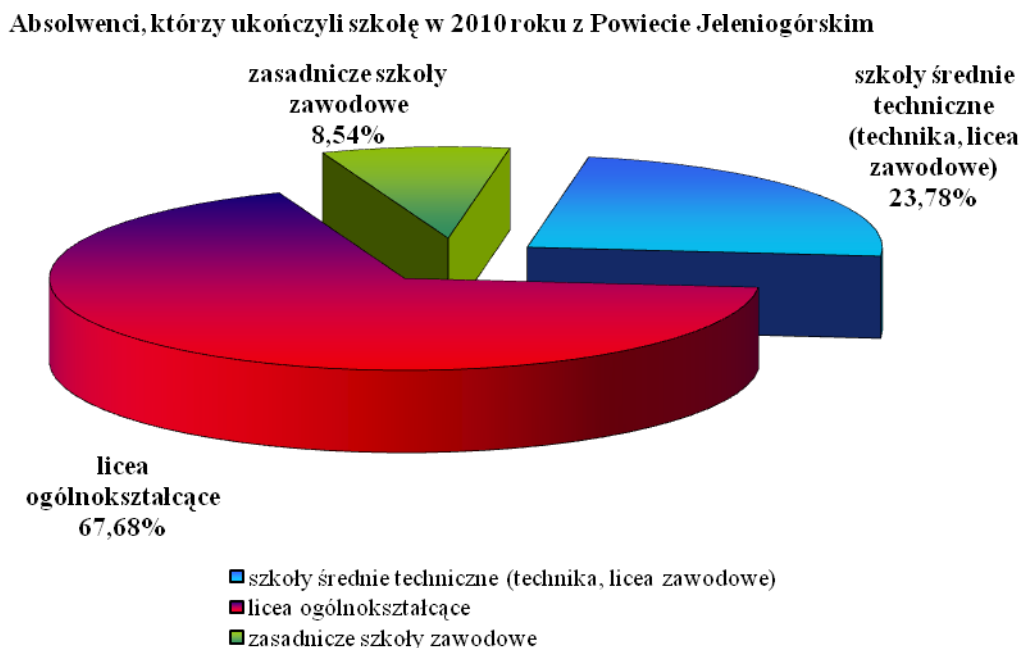
Obecność na terenie Jeleniej Góry uczelni wyższych i szkół średnich sprawia, że co roku rynek pracy zasilany jest przez nowe kadry. Znalezienie pracy przy tak wysokim stopniu konkurencji, zwiększonym dodatkowo przez skutki kryzysu ekonomicznego stawia absolwentów w sytuacji niezmiernie trudnej. Oferowane młodym ludziom kierunki kształcenia w znacznym stopniu odbiegają od rzeczywistych potrzeb rynku pracy. Przewidywane zwiększenie liczby absolwentów nierzadko dotyczy zawodów, w których odnotowano najwięcej rejestracji bezrobotnych osób kończących szkoły. Przy zachowaniu istniejących tendencji spodziewać się można wzrostu bezrobocia wśród absolwentów.

Jednym z najważniejszych zadań dla absolwentów powinno się stać zdobycie doświadczenia już podczas odbywania nauki. Praktyki, prace wakacyjne, wolontariat, a głównie staż w jak najlepszym z możliwych środowisku branżowym są metodą, aby zaistnieć z powodzeniem na rynku pracy. Wspierając powyższe działania młodych ludzi Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze zrealizował i realizuje obecnie, wiele programów stażowych zarówno w instytucjach publicznych, jak i w przedsiębiorstwach prywatnych.

1.2 Analiza podaży oraz struktury zawodowej absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w Powiecie Jeleniogórskim.

Analiza danych dotycząca absolwentów kończących naukę w 2010 roku wskazuje, iż w badanym okresie szkoły zlokalizowane na terenie Powiatu Jeleniogórskiego opuściło 164 absolwentów. Najliczniejszą grupę stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących – 111 osób, średnie szkoły zawodowe i szkoły równorzędne ukończyło 39 osób, natomiast zasadniczą szkołę zawodową ukończyło 14 osób (rysunek 3).

Rysunek 3. Struktura absolwentów w 2010 roku – według szkół zlokalizowanych na terenie Powiatu Jeleniogórskiego.

źródło: opracowanie własne

W analizowanym okresie wśród bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych największą grupę stanowiły osoby bez zawodu (111 osób, co stanowi 67,68% absolwentów, którzy ukończyli szkołę w roku 2010). Byli to głównie absolwenci liceów ogólnokształcących i liceów profilowanych oraz szkół policealnych, którym ze względu na brak umiejętności zawodowych najtrudniej jest podjąć pracę.

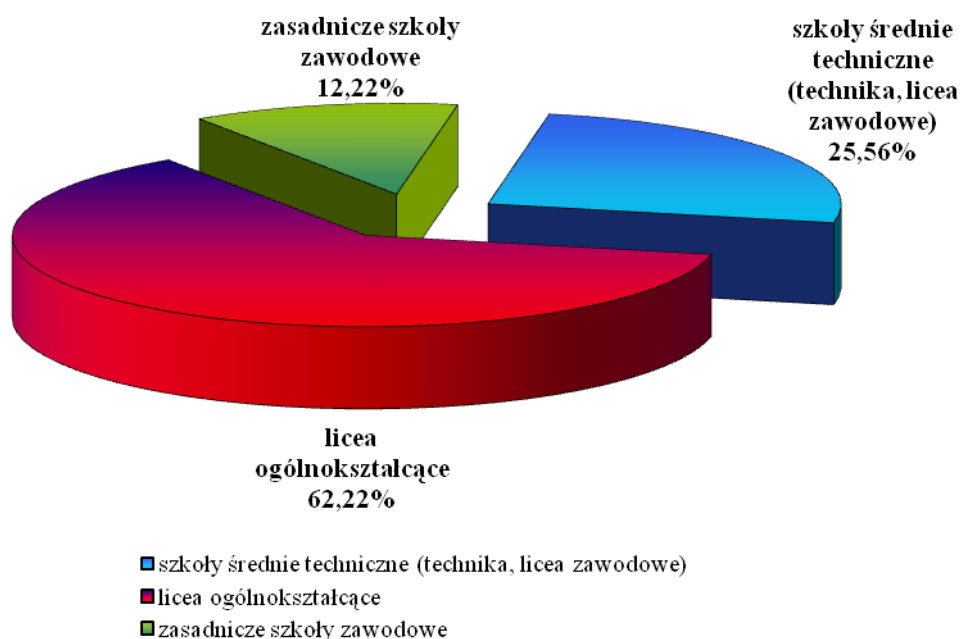
Dane odnoszące się do absolwentów średnich szkół technicznych mieszczących się na terenie Powiatu Jeleniogórskiego (technika, licea zawodowe) wskazują, że w 2010 roku szkoły te ukończyło 39 osób, co stanowi 23,78% ogółu absolwentów, którzy ukończyli szkołę w 2010 roku).

W 2010 roku 14 osób ukończyło zasadnicze szkoły zawodowe, co stanowi 8,54% ogółu absolwentów, którzy ukończyli szkołę w 2010 roku. Przewiduje się, że w 2011 roku wskazane szkoły ukończy 22 absolwentów.

Z prognozy na rok 2011 wynika, że w szkołach ponadgimnazjalnych mieszczących się na terenie Powiatu Jeleniogórskiego ukończy naukę 180 osób. Przewiduje się 112 absolwentów liceów ogólnokształcących, 46 absolwentów średnich szkół technicznych (technika, licea zawodowe) oraz 22 absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (rysunek 4).

Rysunek 4. Przewidywana struktura absolwentów w 2011 roku – według szkół zlokalizowanych na terenie Powiatu Jeleniogórskiego.

Przewidywani absolwenci szkół Powiatu Jeleniogórskiego w 2010 roku

źródło: opracowanie własne.

Analiza wykształcenia absolwentów posiadających wykształcenie średnie wskazuje, iż najwięcej osób zarejestrowanych w końcu 2010 roku posiadało zawód:

- technik hotelarstwa – 2 osoby;
- technik mechatronik – 1 osoba.

Zdecydowana większość absolwentów kończących szkoły z terenu Powiatu Jeleniogórskiego – ponad 67%, to absolwenci liceów ogólnokształcących i liceów profilowanych. Osoby te nie posiadają wyuczonego zawodu i ze względu na brak kwalifikacji zawodowych mają poważne trudności ze znalezieniem pracy. Nie odpowiada to aktualnej strukturze popytu na pracę zgłaszanego z obszaru powiatu jeleniogórskiego do Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze, w którym dominują zawody robotnicze, zwłaszcza robotnicy wykwalifikowani, którzy dzięki praktykom odbytym w trakcie nauki są gotowi do podjęcia pracy na samodzielnym stanowisku.

Podsumowanie

Jak daje się zauważyć większość absolwentów często zasila rynek pracy w zawodach nadwyżkowych. Z analizy wynika, że należą do nich: technicy mechanicy, technicy ekonomiści, technicy handlowcy, technicy żywienia i gospodarstwa domowego, technicy hotelarstwa, mechanicy pojazdów samochodowych, kucharze małej gastronomii, i elektromechanicy. Oznacza to, że kształcą się w kierunkach, na które podaż przewyższa popyt. Duże trudności ze znalezieniem pracy mają też osoby nie posiadające potwierdzonych formalnie kwalifikacji zawodowych, w niniejszym raporcie są to osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym/profilowanym (stanowią 44,34% ogółu absolwentów z Jeleniej Góry oraz 67,68% ogółu absolwentów z powiatu jeleniogórskiego). Nie jest to dobrym zjawiskiem na rynku pracy ponieważ oczekiwania pracodawców w stosunku do nowozatrudnionych pracowników są wysokie. Pracodawcy dyktują warunki na rynku pracy, wyraźnie określają swoje oczekiwania względem umiejętności i predyspozycji jakie powinien spełniać przyszły kandydat do zatrudnienia. Najczęściej oczekują aby kandydat potrafił wykonywać zadania zawodowe zgodnie ze standardami obowiązującymi na stanowiskach pracy i żeby wykazywał się takimi cechami osobowości jak: zdolność do samodzielnego działania, dyspozycyjność, operatywność i innowacyjność. Dlatego absolwenci szkół już w czasie edukacji muszą zdobywać wiedzę nie tylko zawodową, ale również na temat rynku pracy i jego wymogów.

Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze, może proponować absolwentom formy aktywizacji zawodowej przewidziane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, stara się więc w jak największym stopniu trafnie stosować je do absolwentów z różnymi zawodami. Najbardziej popularną na rynku pracy formą aktywizacji tych młodych ludzi są staże i tą formą objętych jest najwięcej absolwentów. Ponadto absolwenci mogą skorzystać z jednorazowych środków na podjęcie własnej działalności gospodarczej, szkoleń, udziału w zajęciach Klubu Pracy, gdzie poznają techniki aktywnego poszukiwania pracy. Oferowane są im także miejsca pracy subsydiowanej. Osoby mające trudności z rozpoznaniem własnych oczekiwań zawodowych oraz ich dostosowaniem do potrzeb rynku, korzystają z usług poradnictwa zawodowego. Stosowana jest także forma zachęty co do kontynuowania dalszej nauki i zdobywania dalszych umiejętności zawodowych, w postaci stypendium za podejmowanie dalszego kształcenia.

Jednakże zjawisko bezrobocia wśród absolwentów jest tematyką dość skomplikowaną, ze względu na to, że uzależnione jest od wielu czynników m.in.:

- kierunków kształcenia, które należałoby ustalić w skali nie tylko powiatu, ale i województwa, a nawet kraju;
- koniunktury społeczno-gospodarczej w kraju;
- mobilności w poszukiwaniu szkół i zdobyciu zawodu, któryby byłby najbardziej odpowiednim na terenie zamieszkania;
- kształcenia ustawicznego.